

R E K O D I F I K A C E

Petr Hampel / Ivo Walder

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Komentář

Wolters Kluwer

KOMENTÁŘE WOLTERS KLUWER

**Zákon
o veřejných rejstřících
právnických a fyzických osob**

Komentář

Petr Hampel / Ivo Walder

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Komentář

REKODIFIKACE

Wolters Kluwer

Vzor citace: Hampel, P.; Walder, I. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 368.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Hampel, Petr

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob :
komentář / Petr Hampel, Ivo Walder. – Vyd. 1. – Praha : Wolters
Kluwer, a. s., 2014. – 368 s. – (Komentáře Wolters Kluwer)
ISBN 978-80-7478-506-1 (váz.)

347.714-027.555 * 347.9 * (437.3)

- veřejné rejstříky – Česko

- rejstříkové řízení – Česko

- zákony

- komentáře

347 - Soukromé právo [16]

Právní stav publikace je k 1. 1. 2014.

© Wolters Kluwer, a. s., 2014

ISBN 978-80-7478-506-1 (váz.)

ISBN 978-80-7478-507-8 (e-pub)

OBSAH

Autoři komentáře	VIII
Seznam zkratk	IX
Právní předpisy citované v komentáři	XI
Předmluva	XVII

ČÁST PRVNÍ VEŘEJNÉ REJSTŘÍKY PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

1

HLAVA I PŘEDMĚT ÚPRAVY A JEJÍ ZÁKLADNÍ PRINCIPY	1
Veřejné rejstříky (§ 1)	1
Rejstříkový soud (§ 2)	10
Princip formální publicity (§ 3 až 7)	14
Princip materiální publicity (§ 8 až 10)	23
Účinky zveřejnění zápisu nebo usnesení o zamítnutí zápisu člena orgánu právnické osoby (§ 10)	30
HLAVA II NÁVRH NA ZÁPIS	37
Návrh na zápis a souhlas zapisovaných osob (§ 11 až 12)	37
Předpoklady zápisu (§ 13 až 17)	44
Formuláře návrhu na zápis (§ 18 až 21)	59
Podoba návrhu na zápis (§ 22 až 24)	67
HLAVA III VEŘEJNÉ REJSTŘÍKY A SKUTEČNOSTI	
DO NICH ZAPISOVANÉ	77
Díl 1 Skutečnosti zapisované do veřejného rejstříku (§ 25)	77
Díl 2 Spolkový rejstřík (§ 26 až 30)	94
Doplňující skutečnosti zapisované do spolkového rejstříku (§ 29)	105
Skutečnosti zapisované do spolkového rejstříku o zahraničním pobočném spolku (§ 30)	111
Díl 3 Nadační rejstřík (§ 31 až 34)	115
Doplňující skutečnosti zapisované do nadačního rejstříku (§ 34)	119
Díl 4 Rejstřík ústavů (§ 35 až 37)	123
Doplňující skutečnosti zapisované do rejstříku ústavů (§ 38)	125

Díl 5	Rejstřík společenství vlastníků jednotek (§ 39 až 41)	128
Díl 6	Obchodní rejstřík (§ 42 až 51)	133
	Doplňující skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku (§ 48)	146
	Skutečnosti zapisované o zahraniční osobě (§ 49 až 51)	162
	Skutečnosti zapisované o odštěpném závodu (§ 51)	168
Díl 7	Rejstřík obecně prospěšných společností (§ 52 až 54)	171
	Doplňující skutečnosti zapisované do rejstříku obecně prospěšných společností (§ 54)	172
Díl 8	Přeměna právnické osoby (§ 55 až 64)	174
	Zápis fúze právnické osoby (§ 55 až 57)	174
	Zápis převodu jmění na společníka právnické osoby (§ 57) ...	177
	Zápis rozdělení právnické osoby (§ 58 až 61)	179
	Zápis změny právní formy právnické osoby (§ 61)	183
	Návrh na zápis přeměny právnické osoby a zápis přeměny (§ 62 až 64)	184
Díl 9	Zápis zrušení a likvidace právnické osoby a dalších skutečností (§ 65)	187
HLAVA IV SBÍRKA LISTIN		193
	Sbírka listin u zahraničních osob (§ 69 až 72)	208
	Jazykové verze listin ve sbírce listin (§ 73 až 74)	213
ČÁST DRUHÁ ŘÍZENÍ VE VĚCECH VEŘEJNÉHO REJSTŘÍKU ...		217
	Příslušnost rejstříkového soudu (§ 75 až 77)	218
	Působnost státního zastupitelství (§ 77)	227
	Zahájení rejstříkového řízení (§ 78 až 85)	230
	Účastníci řízení (§ 84)	251
	Přerušení řízení (§ 85)	254
	Odmítnutí návrhu na zápis (§ 86 až 89)	256
	Přezkum návrhu na zápis (§ 90 až 95)	270
	Rozhodnutí o návrhu na zápis a jeho provedení (§ 96 až 101) ...	290
	Výrozumění o zápisu (§ 102 až 103)	302
	Následky porušení povinnosti předložit listiny (§ 104 až 107) ...	304
	Následky porušení povinností ve vztahu k obchodním listinám a internetovým stránkám společnosti (§ 107)	309

ČÁST TŘETÍ ZÁPIS NOTÁŘEM	313
Předpoklady zápisu notářem (§ 108 až 112)	313
Provedení zápisu notářem (§ 113 až 118)	324
Obrana proti zápisu notářem (§ 117)	328
Povaha zápisu notářem (§ 118)	329
 ČÁST ČTVRTÁ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	 331
Zrušovací ustanovení (§ 129)	343
Účinnost (§ 130)	344
 Rejstřík	 345

AUTOŘI KOMENTÁŘE

JUDr. Petr Hampel

Je absolventem Právnické fakulty UK v Praze (1992). Rigorózní zkoušku vykonal na Právnické fakultě MU v Brně (2001). Od roku 2000 vyučuje na Filosofické fakultě Ostravské univerzity, nyní katedře sociologie (odborný asistent). Je spoluautorem Komentáře k obchodnímu zákoníku (Wolters Kluwer ČR, 2009) a k zákonu o obchodních korporacích (Aleš Čeněk, 2013), a dále také řady odborných článků v oblasti korporátního práva. Zaměřuje se především na oblast práva obchodních společností, v této oblasti také přednáší. Od roku 1995 je soudcem, aktuálně Krajského soudu v Ostravě, se zaměřením na agendu veřejného rejstříku a právo obchodních korporací.

Komentované pasáže:

§ 1 až 10, § 25, § 31 až 74, § 108 až 118, § 122 a 123

JUDr. Ivo Walder

Absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Je soudcem Krajského soudu v Ostravě, specializuje se na obchodní právo a právo obchodních korporací; pravidelně publikuje v časopise Rekodifikace & praxe.

Komentované pasáže:

§ 11 až 24, § 26 až 30, § 75 až 107, § 119 až 121, § 124 až 129

SEZNAM ZKRATEK

Právní předpisy Evropské unie:

SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Brusel I	nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
První směrnice	První směrnice Rady 68/151/EHS ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření
Třetí směrnice	Třetí směrnice Rady 78/855/EHS ze dne 9. října 1978 založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o fúzích akciových společností
Čtvrtá směrnice	Čtvrtá směrnice Rady 78/660/EHS ze dne 25. července 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách některých forem společností
Šestá směrnice	Šestá směrnice Rady 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností
Desátá směrnice	Desátá směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností
Jedenáctá směrnice	Jedenáctá směrnice Rady 89/666/EHS ze dne 21. prosince 1989 o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společností řídících se právem jiného členského státu

Právní předpisy:

ins. zák.	zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
Listina	Listina základních práv a svobod, vyhlášená pod č. 2/1993 Sb.
not. řád	zák. č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
obč. zák.	zák. č. 89/1912 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

o. s. ř.	zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
z. o. k.	zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
spr. ř.	zák. č. 500/2004 Sb., správní řád
z. v. r.	zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
z. ř. s.	zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
tr. zákoník	zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
zák. o bankách	zák. č. 21/1992 Sb., o bankách
živn. zák.	zák. č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

Periodika a další prameny:

BA	Bulletin advokacie
JESD	Judikatura Evropského soudního dvora (vydává Wolters Kluwer, a. s.)
PrRo	Právní rozhledy (vydává Nakladatelství C. H. Beck)
R, Rc, Rt	Rozhodnutí a stanoviska uveřejněná ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu
SbNSS	Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu
SoJ	Soudní judikatura z oblasti občanského, obchodního a pracovního práva
SoRo	Soudní rozhledy (vydává Nakladatelství C. H. Beck)
Soubor	Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu (vydává Nakladatelství C. H. Beck)
Vážný	Sbírka rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech občanských, vycházela v letech 1919 až 1948 (Vážného sbírka)

Ostatní zkratky:

EHZS	Evropské hospodářské zájmové sdružení
ESD	Soudní dvůr Evropské unie
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
KS	Krajský soud
NS	Nejvyšší soud
SE	Evropská společnost
VS	Vrchní soud

PRÁVNÍ PŘEDPISY CITOVANÉ V KOMENTÁŘI^{*)}

Právní předpisy Evropské unie:

Smlouva o fungování Evropské unie (2008/C 115/2008, konsolidované znění)
nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS)

nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I)

nařízení Rady ES 1346/2000 o insolvenčních řízeních

nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE)

nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu evropské družstevní společnosti (SCE)

První směrnice Rady 68/151/EHS ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu článku 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/58/EHS ze dne 15. července 2003

Třetí směrnice Rady 78/855/EHS ze dne 9. října 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o fúzích akciových společností

Čtvrtá směrnice Rady 78/660/EHS ze dne 25. července 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách některých forem společností

Šestá směrnice Rady 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností

Sedmá směrnice Rady č. 83/349/EHS, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o konsolidovaných účetních závěrkách

Osmá směrnice Rady 84/253/EHS, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o schvalování osob pověřených prováděním povinného auditu účetních dokumentů

Jedenáctá směrnice Rady 89/666/EHS ze dne 21. prosince 1989 o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společností řídicích se právem jiného členského státu

^{*)} Předpisy jsou řazeny chronologicky.

Pokud není uvedeno jinak, jsou všechny předpisy uvedené v textu citovány ve znění pozdějších předpisů.

- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/5/ES** ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 99/93/ES** ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy
- směrnice Rady 2001/23/ES** ze dne 12. března 2001 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů
- směrnice Rady 2003/109/ES** ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES** ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států
- Desátá směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES** ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES** ze dne 17. května 2006 o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/101/ES** ze dne 16. září 2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou vyžadována na ochranu zájmů společníků a třetích osob (kodifikované znění)
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/30/EU** ze dne 25. října 2012 (přepracované znění)
- rozhodnutí Rady a Komise 94/1/ ESUO, ES** ze dne 13. prosince 1993 o uzavření Dohody o Evropském hospodářském prostoru mezi Evropskými společenstvími, jejich členskými státy a Rakouskou republikou, Finskou republikou, Islandskou republikou, Lichtenštejnským knížectvím, Norským královstvím, Švédským královstvím a Švýcarskou konfederací (Úř. věst. L 1 ze dne 3. 1. 1994)
- rozhodnutí Komise 2009/767/ES**, kterým se stanovují opatření pro usnadnění užití postupů s využitím elektronických prostředků prostřednictvím „jednotných kontaktních míst“ podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu.

Právní předpisy ČR:

- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky**
- usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb.,** o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- sdělení č. 489/1990 Sb.,** o přijetí Úmluvy o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat
- sdělení č. 209/1992 Sb.,** o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod
- sdělení č. 330/1993 Sb.,** o Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o dočasném oprávnění k podnikání fyzických a právnických osob, které podnikají na území druhé republiky po 31. prosinci 1992

- sdělení č. 14/2000 Sb. m. s.**, o přijetí Evropské sociální charty
- vyhl. č. 120/1976 Sb.**, o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech
a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
- zákon č. 97/1963 Sb.**, o mezinárodním právu soukromém a procesním
- zákon č. 99/1963 Sb.**, občanský soudní řád
- zákon č. 36/1967 Sb.**, o znalcích a tlumočnících, ve znění zák. č. 322/2006 Sb.
- zákon č. 116/1985 Sb.**, o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem
v Československé socialistické republice
- zákon č. 83/1990 Sb.**, o sdružování občanů
- zákon č. 128/1990 Sb.**, o advokacii
- zákon č. 200/1990 Sb.**, o přestupcích
- zákon č. 220/1991 Sb.**, o České lékařské komoře, České stomatologické komoře
a České lékárnické komoře
- zákon č. 455/1991 Sb.**, o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- zákon č. 513/1991 Sb.**, obchodní zákoník
- zákon č. 549/1991 Sb.**, o soudních poplatcích
- zákon č. 563/1991 Sb.**, o účetnictví
- zákon č. 569/1991 Sb.**, o Pozemkovém fondu České republiky
- zákon č. 21/1992 Sb.**, o bankách
- zákon č. 42/1992 Sb.**, o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových ná-
roků v družstvech
- zákon č. 160/1992 Sb.**, o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních
- zákon č. 229/1992 Sb.**, o komoditních burzách
- zákon č. 239/1992 Sb.**, o Státním fondu kultury České republiky
- zákon č. 280/1992 Sb.**, o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních
pojišťovnách
- zákon č. 301/1992 Sb.**, o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře
České republiky
- zákon č. 344/1992 Sb.**, o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon)
- zákon č. 358/1992 Sb.**, o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
- zákon č. 517/1992 Sb.**, o České tiskové kanceláři
- zákon č. 523/1992 Sb.**, o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České
republiky
- zákon č. 586/1992 Sb.**, o daních z příjmů
- zákon č. 591/1992 Sb.**, o cenných papírech
- zákon č. 41/1993 Sb.**, o ověřování shody opisů nebo kopie s listinou a o ověřování
pravosti podpisu okresními a obecními úřady a o vydávání potvrzení orgány
obcí a okresními úřady
- zákon č. 182/1993 Sb.**, o Ústavním soudu
- zákon č. 283/1993 Sb.**, o státním zastupitelství
- zákon č. 38/1994 Sb.**, o zahraničním obchodu s vojenským materiálem
- zákon č. 87/1995 Sb.**, o spořitelních a úvěrních družstvech

zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě

zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů

zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku

zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

zákon č. 168/1999 Sb., pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví

zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech

zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu

zákon č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu

zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení

zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace

zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování

zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS)

zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích

zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti

zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování)

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti

zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státních zastupitelství

zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev

zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech

zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech

zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

zákon č. 68/2013 Sb., o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o Obchodním věstníku

nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu

nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob

vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících

vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

vyhláška č. 196/2001 Sb., odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), ve znění vyhl. č. 432/2013 Sb.

vyhláška č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu

vyhláška č. 562/2006 Sb., kterou se stanoví způsob převedení listin do elektronické podoby, způsob nakládání s převedenými listinami a obligatorní elektronická podoba listin (vyhl. o digitalizaci obchodního rejstříku)

vyhláška č. 359/2011 Sb., o základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí

vyhláška č. 212/2012 Sb., o ověřování platnosti zaručeného elektronického podpisu

vyhláška č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku

PŘEDMLUVA

Český právní řád doznal k 1. lednu 2014 zásadních změn v oblasti soukromého práva. Cílem těchto změn je opětovný návrat či spíše sladění soukromého práva s právními řády států kontinentální Evropy tak, aby české soukromé právo bylo konkurenceschopné. K 1. 1. 2014 tak vstoupily v účinnost tři základní normy, na nichž soukromé právo stojí, a to zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech (dále též jen „zákon o obchodních korporacích“) a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Jde o zcela novou, ucelenou, koncepční úpravu soukromého práva, které v České republice nebylo v takovém rozsahu (samozřejmě s dobovými konsekvencemi) kodifikováno od doby ABGB. Zmíněné právní normy opouštějí dosavadní (byť po roce 1992 mírně pozměněnou) doktrínu socialistického práva, vystavěného na masivní úloze státu a jeho zásazích do soukromí osob, na přísné regulaci práv a povinností „účastníků právních vztahů“ a velmi rozsáhlé kogentnosti právní úpravy. Je zcela logické, že takto rozsáhlá rekodifikace s sebou nese složité výkladové právní otázky vpravdě doktrinnálního charakteru.

Právě „oslabení“ úlohy státu v oblasti soukromého práva musí mít svou reflexi v navazující právní úpravě regulující státem vedenou evidenci v podobě rejstříků osob a seznamů věcí či práv (jde o katastr nemovitostí či evidenci průmyslových práv u Úřadu průmyslového vlastnictví). Původní představa zákonodárce byla taková, že evidence osob (tedy bývalý obchodní rejstřík, dnes rejstřík veřejný) měla být regulována v rámci právní úpravy statusových otázek obchodních společností a družstev, kterou provádí zákon o obchodních korporacích. V průběhu legislativního procesu se však do konečné právní úpravy prosadila myšlenka samostatného zákona o veřejných rejstřících. Bylo-li tedy zvoleno takové řešení, pak zmíněná samostatná právní úprava provedená zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále též jen „zákon o veřejných rejstřících“), zcela logicky normuje pravidla pro evidenci všech právnických osob soukromého práva, nikoli jen podnikatelů, resp. dosud zapisovaných subjektů do obchodního rejstříku. Tato pravidla pak platí pro všech šest veřejných rejstříků – spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností a pojem veřejný rejstřík je používán jako legislativní zkratka. Jakkoli jde o úpravu zcela novou, její jádro spočívá ve využití procesních postupů, které byly doposud roztržštěně upraveny jak v obchodním zákoníku, tak v občanském soudním řádu, který rovněž prošel zásadní revizí a tvoří spolu se zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, těžiště procesních změn právě na hmotné právo navazujících.

Je-li první hodnotou právního státu svobodný člověk a ochrana jeho přirozených práv (ta se společně s posílením významu rozhodovací činnosti soudu dostávají do

centra pozornosti – jen okrajově v této souvislosti poukazujeme na § 13 občanského zákoníku), plyne z toho pro soukromé právo nezbytnost ponechat mu co nejširší prostor pro vlastní rozhodnutí. Závisí na člověku, jak své rozhodnutí z vlastní iniciativy projeví a uskuteční. Občanský zákoník samozřejmě neopomíjí (a vzhledem ke komplexnosti právní úpravy ani nemůže) téma právnických osob jako dalšího subjektu soukromých práv a povinností. Věnuje jim celý díl třetí hlavy druhé části první, § 118 až 418. Jde o úpravu obecných otázek vztahujících se ke všem právnickým osobám a komplexní úpravu spolků, nadací (nadačních fondů) a ústavů. Zdůrazňujeme, že obecná úprava (§ 118 až 213 občanského zákoníku) platí subsidiárně pro všechny soukromé právnické osoby zřizované podle českého právního řádu. Vzhledem k tomu, že obchodní zákoník je občanským zákoníkem derogován, je systémově těžištěm úpravy statusových otázek právnických osob zákon o obchodních korporacích, norma speciální, upravující jen otázky v něm zachycených právnických osob (podnikatelů). Občanský zákoník vychází z pojetí, že právnické osoby vytvářejí lidé proto, aby sloužily jejich zájmům. Nefinguje se tudíž rovnost obou skupin subjektů, neboť ta fakticky neexistuje a v řadě případů není ani možná. Ve stejném duchu musí být také reflektována úprava veřejného rejstříku právnických a fyzických osob. Ta totiž zcela opustila pozici státního dirigismu, což nejlépe dokumentuje zavedení možnosti provádění zápisů do této evidence samotnými notáři. Věříme, že se v duchu těchto myšlenek nová soukromoprávní úprava nakonec prosadí, i když to bude velmi složitý a těžký proces.

Zpracovaný komentář směřuje především k výkladu praktických problémů, které mohou v souvislosti se zápisem právnických a fyzických osob do veřejného rejstříku nastat. Snahou autorů bylo nabídnout vždy konkrétní řešení, opírající se o standardní výkladové postupy a vycházející z použitelné judikatury soudů vyšších stupňů, a to jak výkladových problémů plynoucích z dosavadní soudní praxe, tak rovněž otázek vyvolaných novou právní úpravou. Tato publikace je první svého druhu věnující se uceleně tématu veřejných rejstříků, předkládaná řešení proto nemohou být pokládána za definitivní, ale za podnět k diskusi přinášející prospěch pro praxi i legislativu.

Autoři

ZÁKON

č. 304/2013 Sb.
ze dne 12. září 2013

O VEŘEJNÝCH REJSTŘÍCÍCH PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ VEŘEJNÉ REJSTŘÍKY PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

HLAVA I PŘEDMĚT ÚPRAVY A JEJÍ ZÁKLADNÍ PRINCIPY

§ 1 Veřejné rejstříky

(1) Veřejnými rejstříky právnických a fyzických osob podle tohoto zákona (dále jen „veřejný rejstřík“) se rozumí spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.

(2) Do veřejného rejstříku se zapisují zákonem stanovené údaje o právnických a fyzických osobách (dále jen „zapsaná osoba“).

(3) Veřejný rejstřík je informačním systémem veřejné správy.

(4) Veřejný rejstřík je veden v elektronické podobě. Veřejný rejstřík vede soud (dále jen „rejstříkový soud“).

1. Pojem veřejného rejstříku je zaveden nově do českého právního řádu občanským zákoníkem, § 120 a 121. Sám občanský zákoník, coby jednotící norma soukromého práva, tento pojem neupravuje. Ponechává tuto problematiku právě na samostatný zákon, neboť jde o pojem **veřejného práva**, které je vystavěno na jiných principech než právo soukromé. Platí pro něj zejména princip nadřazenosti jedné ze stran veřejnoprávního vztahu, kdy postavení subjektů práva je nerovné. Jedním z těchto subjektů

je vždy orgán veřejné moci, tedy v tomto případě soud, který rozhoduje o provedení zápisu. Specifikem této konstrukce je podřazení celého rozhodovacího procesu o provedení zápisu pod zásady soudního rozhodování (nikoli správního), zejména soudcovskou nezávislost, dvojinstančnost řízení a vázanost soudu pouze zákonem. Pojem „veřejný“ ve významovém slova smyslu znamená „obecně přístupný“, „obecně známý“, nikoli utajený. V tomto smyslu jde o veřejnou jednotící evidenci všech právnických osob soukromého práva včetně takových subjektů, jejichž údaje, resp. údaje o nich, v některých případech dosud nebyly vůbec veřejnosti přístupné. Jde např. o občanská sdružení evidovaná ministerstvem vnitra, u nichž nebyla vedena veřejně přístupná databáze tak, jak je tomu v případě subjektů zapsaných v obchodním či jiných rejstřících vedených soudy, i když původní návrh zákona počítal s tím, že občanská sdružení zůstanou i nadále v evidenci ministerstva vnitra. Nakonec se však výsledná verze zákona přiklonila k jednotné evidenci (zřejmě též ve snaze vyhovět občanským sdružením) tak, aby všechny subjekty soukromého práva v této evidenci byly). Povinnost zveřejňovat údaje – výhradně však ohledně právnických osob podnikatelů – mimoto ukládá První směrnice EU (byla nahrazena směrnicí EP a Rady č. 2009/101/ES). Ta hovoří o tom, že každá obchodní korporace má povinnost zveřejňovat v ní uvedené údaje včetně jejich aktualizace, jakož i v ní uvedené listiny tak, aby byly veřejně přístupné. Děje se tak zejména v zájmu ochrany práv třetích osob, které vstupují do právních vztahů s těmito podnikatelskými subjekty. První směrnice vytváří základní právní rámec pro **povinné zveřejňování informací o podnikatelích**. Česká právní úprava daleko překračuje povinný rámec publikační povinnosti a zájmu zřejmého zajištění přístupu veřejnosti nejen podnikatelské, protože vztahuje povinnou publikační povinnost na všechny subjekty soukromého práva. Je možno říci, že v obecné rovině také na jejich další entity bez právní subjektivity, resp. bez právní osobnosti, jako jsou např. odštěpné závody nebo pobočné spolky či závody zahraniční osoby.

2. Právní úprava veřejného rejstříku navazuje na úpravu obchodního rejstříku provedenou v § 27 a násl. obch. zák., který byl s účinností od 1. ledna 2014 derogován. Ostatně na něj odkazují, resp. odkazovaly další speciální právní normy upravující režim zapisovaných subjektů do obchodního rejstříku (např. zák. č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, zák. č. 248/195 Sb., o obecně prospěšných společnostech, zák. č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů a řada dalších zákonů). Právě proto, že šlo o úpravu velmi roztržštěnou do řady dalších právních předpisů upravujících zpravidla určitou část procesu založení a vzniku dotčeného subjektu (např. nadace, společenství vlastníků jednotek apod.) a zbylá část byla řešena odkazem na obchodní zákoník, byla orientace v této oblasti regulace právních vztahů velmi komplikovaná. Právě proto došlo k vytvoření jednotné databáze nazvané veřejný rejstřík právnických a fyzických osob s jednotnou právní úpravou. Pojmově nejde o nový institut, nýbrž o formální naplnění celoevropských tendencí publikace informací o všech právnických osobách soukromého práva včetně jejich změn, byť První směrnice nehovoří výslovně až o takovém rozsahu (uvádí akciovou společnost a společnost s ručením omezeným), který zvolila česká právní úprava.

3. Na druhou stranu česká právní úprava přistoupila k restrikci již v rámci novely obchodního zákoníku provedené zák. č. 396/2012 Sb. Šlo zejména o novelizaci provedenou ve vztahu k § 28 odst. 2 obch. zák., který upravoval publikaci rodného čísla fyzické osoby. To se stále do obchodního rejstříku zapisuje, nicméně se neobjevuje ve výpisu z něj a ani se nezveřejňuje v Obchodním věstníku. Stejný princip je pak uplatňován též ve vztahu ke sbírce listin, v níž se tento údaj též veřejně neuvádí. Pokud jde o rozsah publikovaných skutečností týkajících se fyzických osob, zapisují se tak (u všech subjektů, tedy jak samostatně zapisovaných fyzických osob, tak jejich zápisu v rámci zápisu osoby právnické), aby byly šetřeny jejich osobní údaje. **Vnitřní databáze** dřívějšího obchodního rejstříku, resp. nově veřejného rejstříku, se tak rozdělila na dvě části s tím, že jedna je veřejně přístupná (lze z ní zjišťovat data na internetu) a druhou může používat stát pouze pro vnitřní potřebu rejstříkového soudu a na žádost také jiné státní orgány.

4. Pojem obchodního rejstříku zůstal zachován i v nové právní úpravě. Jde však pouze o jeden z více rejstříků (nadační, obecně prospěšných společností, spolků, ústavů a jiné), které rejstříkové soudy vedou. Tato úprava prakticky zachovává princip užívaný již v obchodním zákoníku, resp. též dalších zákonech upravujících vnitřní poměry dotčených subjektů, které právě v otázce evidence v určité veřejné databázi referovaly na tento zákon. Důvodová zpráva k zákonu o veř. rejstřících v této souvislosti uvádí, že zmíněné vnitřní členění, jde-li o zachování jednoho z více vedených rejstříků v podobě rejstříku obchodního, bylo vyvoláno specifickou úpravou pojmů podnikatel a firma v občanském zákoníku. Za podnikatele se nově nepovažuje osoba, která má podnikatelské oprávnění, nýbrž ta osoba, která fakticky vyvíjí podnikatelskou činnost (to platí hlavně pro osoby fyzické). U právnických osob podnikatelů zůstalo zachováno pravidlo zápisu v obchodním rejstříku (ten je součástí rejstříku veřejného), coby rozhodujícího znaku pro získání statutu podnikatele. Nicméně za podnikatele se dále v obou případech považuje nově i ten, kdo poskytuje veřejnou službu (např. provozuje nemocnici či jiné obdobné zařízení). Stalo se tak v důsledku **ochrany spotřebitele**, kterou ČR v rámci sjednocení s legislativou EU zavedla. Kritérium dosažení zisku tak přestalo být tím rozhodujícím, které by podnikatele charakterizovalo, jde-li o spotřebitele, resp. jejich ochranu.

5. Ve vztahu k obchodní firmě právnické osoby (tou se rozumí její jméno) má zápis do obchodního rejstříku význam v tom smyslu, že právě až jeho provedením nabývá taková firma statutu jedinečnosti a dostává se tak pod soukromoprávní ochranu ve smyslu nekalosoutěžního jednání, pokud by někdo do práva k obchodní firmě po právu užívané jiným podnikatelem zasáhl. Ochrana práv k obchodní firmě totiž náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. První užití „po právu“ má proto zásadní význam. Vedle **obchodní firmy** ovšem zapisované subjekty mimo podnikatele užívají „**názvu**“, který samozřejmě požívá stejné právní ochrany. Rejstříkový soud však ve vztahu k němu bude přezkoumávat zaměnitelnost, nikoli však klamavost, jak je tomu u podnikatelů.

6. Samotné rejstříkové řízení, jehož výsledkem je zápis do veřejného rejstříku, je nově upraveno právě zákonu o veř. rejstřících, který ovšem ve značně míře převzal

dosavadní úpravu jednotlivých procesních ustanovení obsažených v obchodním zákoníku, jakož i v § 200a až 200dc o. s. ř. (k tomu blíže srov. komentář k § 11 až 24 a dále pak k § 75 až 107, tvořící část druhou, samotná zmíněná pasáž o. s. ř. byla ovšem k 1. lednu 2014 derogována a pravidla v ní uvedená byla vtělena právě do zákona o veř. rejstřících). **Rejstříkové řízení** je samozřejmě v obecné rovině **zpoplatněno**, i když některé subjekty zapisované do veřejného rejstříku byly, resp. jsou ze zákona od hrazení soudních poplatků osvobozeny (viz níže). Podle položky 11 sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zák. č. 549/1991 Sb., činí soudní poplatek za první zápis podnikatele do obchodního rejstříku 6 000 Kč (za a. s. je to 12 000 Kč), za změnu či doplnění zápisu 2 000 Kč a stejně tak i za odvolání proti meritornímu rozhodnutí soudu. Samostatnou položku pak mají spolky, u nichž se za zápis změny vyžaduje úhrada soudního poplatku ve výši 1 000 Kč. Výmaz z veřejného rejstříku již zpoplatněn není. Šlo totiž o položku, která byla mnohdy jen fiktivní a zatěžovala soudy jednak vymáháním její úhrady u dávno nečinných subjektů a jednak také prakticky bránila faktickému výmazu, což zaplavovalo databázi veřejného rejstříku zbytečnými údaji o těchto subjektech. U podnikatelů jde o osvobození za řízení podle § 11 odst. 1 písm. k) zák. č. 549/1991 Sb. Osvobozen je také zápis týkající se zapsaného podnikatele, u něhož již bylo vydáno rozhodnutí o úpadku v rámci insolvenčního řízení [§ 11 odst. 1 písm. g) zák. č. 549/1991 Sb.]. Uvedené sazby soudních poplatků se platí i v případě, že soud rozhodl o provedení zápisu bez návrhu. V takovém případě ukládá zapsanému subjektu povinnost hradit soudní poplatek v rozhodnutí o provedení zápisu. Pro úplnost je třeba dodat, že **od placení soudního poplatku** v příslušných rejstříkových řízeních jsou **osvobozeny** nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti (ty již však nově nemohou být s účinností od 1. ledna zakládány), společenství vlastníků jednotek a příspěvkové organizace zřizované územním samosprávným celkem (u nich stanoví osvobození položka 11, bod 3 sazebníku). U těchto subjektů se však vedou samostatné rejstříky (nadační rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností a rejstřík společenství vlastníků jednotek). Vzhledem k tomu, že soudní poplatky se logicky vybírají za soudní řízení či za úkony soudu (tedy ty, které provádí soud), je zřejmé, že musel být v této souvislosti novelizován zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a notáři za jimi prováděné zápisy budou podle tohoto zákona soudní poplatky vybírat [§ 2 písm. f)]. Budou tedy poplatníky tohoto poplatku. Nepovedou sice v souvislosti se zápisem do veřejného rejstříku žádné soudní řízení, nicméně poplatníky budou ze zákona. Vyhláška č. 196/2001 Sb. (ve znění novely provedené vyhl. č. 432/2013 Sb.) určuje jednak tarifní hodnoty odměn notářů za osvědčení průběhu valné hromady (členské schůze), rozhodnutí orgánu právnické osoby, resp. jediného společníka, právní jednání o založení nebo zrušení právnické osoby s likvidací a samostatně pak úkony související s přeměnami právnických osob (§ 5 vyhl. č. 196/2001 Sb.). Výše odměny je pak stanovena z této tarifní hodnoty podle pravidel obsažených v položce A sazebníku odměn, který je přílohou vyhlášky. Jestliže ovšem bude oprávněná osoba žádat též o provedení zápisu do veřejného rejstříku, stanoví sazebník zmíněné vyhlášky další poplatek podle položky R ve výši 1 000 Kč a dále pak v položce S stanoví odměnu notáře za zápis do veřejného